

[346]1. Moha

副标题

visuddhinanda@visuddhinanda

၁။ မောဟ

1. Moha = Delusion

- ၁။ မောဟော စိတ္တသေ အနှစ်ဘဝလက္ခဏာ အညာဏေလက္ခဏာ ပါ။၂။ အသမ္မားဝိဝေဓရသော အာရ မူကေသဘာဝတ္ထာဒနရသော ပါ။၃။ အသမ္မာပဋိပဋိပစ္စပြောနော အနှစ်ကာရပစ္စပြောနော ပါ။၄။ အ ယောနိသောမန်သံကာရပဒ္ဓနော။ သဗ္ဗာကုသလာနံ မူလနဲ့ ဒင်မော။

(အဘို့၌-၁-၂၉။ ဝိသုဒ္ဓံ-၂၉၈။)

- 1. Moho cittassa andhabhāvalakkhaṇo, aññāṇalakkhaṇo vā,
- 2. asampaṭivedharaso, ārammaṇasabhāvacchādanaraso vā,
- 3. asammāpaṭipattipaccupaṭṭhāno, andhakārapaccupaṭṭhāno vā,
- 4. ayonisomanasikārapadaṭṭhāno. sabbākusalānaṁ mūlanti daṭṭhabbo.

(abhi-tṭha-1-291. 《清净道论》(visuddhimagga) 2-98.)

- ၁။ (က) စိတ်၏ ပရမတ္တဓမ္မ သဘာဝမှန်ကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ မသိမဖြင့်နိုင်ခြင်း- ဟူသော ပညာမျက်စိက က်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘော တစ်နည်း --- ပညာမျက်စိက်သောစိတ် ဖြစ်ကြောင်း သဘော

(ခ) တစ်နည်း --- ဉာဏ်၏ ဆန်ကျင်ဘက် ဖြစ်ခြင်း သဘော = ပရမတ္တဓမ္မ သဘာဝမှန်ကို အမှန်အတိုင်း ထွင်းဖောက် မသိမဖြင့်ခြင်း သဘော

- ၂။ (က) ပရမတ္တဓမ္မ သဘာဝမှန်ကို = အာရုံ၏ သဘောမှန်ကို ကောင်းစွာ ထွင်းဖောက်၍ သိခြင်းကြာမ စွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်း

(ခ) ပရမတ္တဓမ္မ အာရုံ၏ သဘောမှန်ကို ဖုံးလွှမ်းခြင်း

- ၃။ (က) မသင့်မလော် မတော်မမှန်သော ပဋိပတ်ကျင့်စဉ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော သဘောတရား တစ်နည်း --- ကောင်းမွန်မှန်ကန်စွာ မကျင့်ခြင်းတည်းဟူသော အကျိုးကို ဖြစ်စေတတ်သော သဘောတရား

တစ်နည်း --- သမ္မာပဋိပတ်ကျင့်စဉ်၏ ဆန်ကျင်ဘက် သဘောတရား

1.(a) 痴(moha, 蒙昧)有令智慧之眼变得盲，看不见的特征，或无法以心识见究竟法的真实本质。

特征(lakkhana, 相)

(b)或者具有与智慧相反的特征，或者无法看到究竟法的真实本质。

特征

(a)它具有无法看到究竟实相或对象的真实本质的功能。

(sampatti) 作用(rasa, 味)

(b)它具有隐藏究竟实相或对象的真实本质的功能。

(kicca) 作用

3.(a)它表现为，导致（对于修行人的智）采取（遵循）不当（错误）的修行（行为）方法， 或者不遵循正确的修行方法。

(phala) 表现(paccupatṭhānya, 现起)

(ပလာ) ပစ္စပြောန်း 或者拒绝遵循正确的做法。

(upaṭṭhānākāra) 表现

(ဥပဇ္ဇနကာရ) ပစ္စပြောန်း 这体现为一种状态：令智慧（心）眼变盲。

(ခ) တစ်နည်း --- ပညာမျက်စိကာ၏အောင် ပြုတတ်သောသဘောတရား

- ငါ၊ အယောနိသောမန်သိကာရ = အာရုံကို နိုစ္စ သူခ အတွေ သူဟ စသည်ဖြင့် နှလုံးသွင်းမှားမှာ

(ပညာနာကာရ) ပစ္စပြောန်

- ပဒ္ဒာန်။

(*upatthānākāra*) 表现

4.它的近因是对(无常、苦)对象的不当(不明智)关注,这些对象是永恒的、快乐的(愉悦的)自我,或灵魂、愉悦的等等。

近因(*padaṭṭhānya*)

လက္ခဏာ ---မူးသဘာဝသု ယာထာဝတော အဒသန် **စိတ္တသု အန္တဘဝေ။**

(မဟာဋီ-၂၁၉။)

特征

dhammasabhbhāvassa yāthāvato adassanaṁ cittassa andhabhbhāvo.

(《大疏钞》(*mahātīka*)-2-149.)

ပရမတ္တဓမ္မသဘာဝကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိခြင်းသဘောကား ပညာတည်း။ပညာမျက်စိ မရှိသော ပညာမျက်စိကာ၏နေသော စိတ်ဓာတ် စံပေါ် လာရခြင်း၏ အကြောင်းရင်းမှာ မောဟတည်း။သို့အတွက် မောဟတည် ညာမျက်စိကာ၏သောစိတ် ဖြစ်ကြောင်း သဘောလက္ခဏာ ရှိပေသည်။

မုယ္နို တေနာ သယံ ဝါ မုယ္နိုတိ၊ မုယ္နိုမတ္တမေဝ ဝါ တန္တိ ُ **မောဟော**

(အတိ-၄-၁-၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ-၂၉၈။)

(abhi-ttha-1-291. 《清净道论》 -2-98,)

- ၁။ ပရမတ္တဓမ္မသဘာဝအာရုံး သမုယ်တရားတို့ကို တွေ့ဝေစေတတ်သော သမုယ်တရားတို့၏ တွေ့ဝေ-ကြောင်း ဖြစ်သော သဘောတရားသည်၍ ၂။ တစ်နည်း --- ပရမတ္တဓမ္မအာရုံး မိမိကိုယ်တိုင်လည်း တွေ့ဝေတတ်သော သဘောတရားသည်၍ ၃။ တစ်နည်း --- ပရမတ္တဓမ္မအာရုံး တွေ့ဝေခြင်းမှာ ဖြစ်သော သဘောတရားသည် မောဟ မည်၏။

ဤ၌ တွေ့ဝေခြင်းဟူသည် အာရုံ၏ သဘောမှန်ကို မသိခြင်းပင်တည်း။တစ်နည်း --- ဉာဏ်သည် ပရမတ္တဓမ္မသဘာဝမှန်ကို သိသော်လည်း မောဟကား တို့အမှန်ကို မသိဘဲ တို့ပရမတ္တ သဘာဝမှန်များကို ပြောင်းပြန်လှန်၍ နိုစ္စ သူခ အတွေ သူဟ စသည်ဖြင့် အသိမှားလေသည်။ထိုကြောင်း ဉာဏ်၏ ဆန္ဒကျင်ဘက်ဖြစ်ခြင်း သဘောတရားသည် မောဟ၏ သဘာဝလက္ခဏာပင် ဖြစ်သည်။ဤတွင် ပြောင်းပြန်လှန်၍ သိတတ်ပုံနှင့် ဆက်စပ်၍ နိုင်သော ဂါရွှေ့ဖွင့်ဆိတားသော အငွက်ထာ ဦးကာ အဖွင့်တိမှာ ဤသို့ ဖြစ်ကြ၏။

အသုံး အသမ္မာ ဗုဒ္ဓတိတိပိ အသမ္မာမော။

(အတိ-၄-၁-၂၉၆။)

asantam asamañca bujjhatitipi asambodho.

(abhi-ttha-1-296.)

သဘာဝပို့စ္စအန်ဝသနှင့် ပကတိအတွေ့အသွေ့ကဗာကာသု အနိဇ္ဇာဒီး နိုစ္စဒီးသမဂ္ဂကဗာကာသု ၁
သညာဒီးပို့စ္စသော နိုသယတ္တာ ၂**အသုံး အသမ္မာ ဗုဒ္ဓတိ**တိ ဝိုတ္တာ မူလ၏၁-၁၂၀။

sabhāvapaticchādanavasena pakatiattādiasantagahañassa aniccādīnam
niccādivisamagahañassa ca saññādivipariyesassa nissayattā “**asantam asamañca
bujjhati**”ti vuttam.

(mūlaṭīka-1-120.)

သဘဝပိဋ္ဌာဒဝသန (သဘဝပိဋ္ဌာဒဝဝသန) ပကတိအတ္ထာဒအသန်ဂုဟတေသာ
တာ နိမိတ္ထတာ **အသန္တာ ဗုဏ္ဏတိ** စွာဒိဝိသမဂဂုဟတေသာ သညာဒိဝိပရီယေသသာ နိသယတွေ
တာ **အသမ ဗုဏ္ဏတိ**တိ မောပော ဂုဏ္ဏတာ နိမိတ္ထသာ ကတ္ထာဝေန ဥပစာရိတ္ထတာ အယဉ်
အတွော ဒိဋ္ဌာသဟိတမောဟဝသန ဒွှေ့ဖြော။ ဒွော **ပကတိ**တိ ကာပိလာနံ ပမာနံ။

(အနုပ္ပါ-၁-၁၂၇။)

နိသယတွေ sabhāvapaticchādavasena (sabhā0paticchādanavasena)
pakatiattādiasantaggahañassa nissayattā nimittattā **asantam bujjhati**,
ccādivisamaggahañassa saññādivipariyesassa nissayattā **asamam bujjhatīti moho**
vutto nimittassa kattubhāvena upacāritattā, ayañca attho ditthisahitamohavasena
daṭṭhabbo. ettha **pakatīti** kāpilānam padhānam.

(anuṭī-1-127.)

(၁) အသန္တာ ဗုဏ္ဏတိ = ထင်ရှားမရှိသည်ကို သိ၏။

မောသည် ပရမတ္ထမွှဲ အာရုံ၏ သဘောမှန်ကို ပုံးလွှမ်း ကာကွယ်ထားခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ပကတိဝါဒ အတ္ထာ
ဝါဒ စသည့် ကယ်ထင်ရှားမရှိသော ဝါဒများကို စွဲယူခြင်း၏မြို့ရာ အကြောင်းရင်း ပြစ်သောကြောင့် **အသန္တာ
ဗုဏ္ဏတိ** = ပရမတ္ထအားဖြင့် တကယ်ထင်ရှားမရှိသော ပကတိ အတ္ထာ သတ္တာ ပုဂ္ဂလ စသည်ကိုလည်း
သိတတ်၏။

(၂) အသမ ဗုဏ္ဏတိ = မည်မည့်တ် မည်မည့် သိ၏။

မောသည် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္ထ အသုဘတရား စင်စစ်ကေန မှန်သော ခန္ဓာ (၅)ပါး = ပုံမှန်တရားကို နိစ္စ သူ့
အတ္ထာ သုဘဟု မည်မည့်တ် စွဲယူတတ်သော ---

- ၁။ သညာဒိပညာသ = နိစ္စ သူ့ အတ္ထာ သုဘဟု အမှတ်မှားခြင်း-၂။ စိတ္ထာဒိပညာသ
သုဘဟု အသိမှားခြင်း-၃။ ဒိဋ္ဌာဒိပညာသ = နိစ္စ သူ့ အတ္ထာ သုဘဟု အယူမှားခြင်း ---

ဤပိပညာသတရား၏ မြို့ရာ အကြောင်းရင်း ပြစ်သောကြောင့် အသမ ဗုဏ္ဏတိ = ခန္ဓာ (၅)ပါး = ရုပ်နှစ်
တရားကို မည်မည့်တ် မည်မည့် သိတတ်၏ဟု မောဟကို အုတ္ထကုသဆရာတော်က ဖွင့်ဆိုသွားတော်မှခြင်း
ပြစ်၏။အမှတ်မှားမှ အသိမှားမှ အယူမှားမှ ပညာသတရား၏ အကြောင်းရင်း ပြစ်မှုကိုပင် ဥပစာရအားဖြင့်
တင်ဘား၍ ကတ္ထားအဖြစ်ဖြင့် င့်ဆိုသွားတော်မှခြင်း ပြစ်သည်။(ကတ္ထာသာဓနကား ပရမတ်သို့ မဆိုရှိ၊
ဘာဝသာဓနသာ ပရမတ်သို့ ဆိုက်သည်။ထိုကြောင့် ပရမတ္ထအားဖြင့် တကယ်ထင်ရှားမရှိသော ခန္ဓာ
(၅)ပါး = ရုပ်နှစ်တရား ကို နိစ္စ သူ့ အတ္ထာ သုဘဟု အသိမှားခြင်း သဘောမှုသည်သာလျှင် မောမည်၏
ဟူလိုသည်။)

ဤ အနက် သဘောတရားကိုလည်း ဒိဋ္ဌာဒိ ယဉ်တွဲနေသော မော၏ အစွမ်းဖြင့်သာ မှတ်သားပါ။
အရာ၌လည်း ပကတိဟူသည် ကာပိလဝါဒသမားတို၏ ပစာနပ်တည်း။

(မူလုပ္ပါ-၁-၁၂၀။ အနုပ္ပါ-၁-၁၂၇။)

(1) **Asantain bujjhati**= 相信虚假的事。

痴, 通过(方式) 隐藏对象的本质, 究竟实相。是执着邪见的原因, 如'Pakati (自性), Attā (灵魂我) 等这些并不存在的东西, 所以说, 它(Moha)相信那些实际上并不存在的错见, 例如“Pakati、Attā、Sattā、Puggala”等。

(2) **Asamaim.bujjhati** = knows the things Uncomfortable to Truth.

注疏作者解释它(Moha)是错误地知道五蕴或名色法的原因, ——是恒常的(Nicca)、快乐的(Sukha)、灵魂我(Attā)和净(Subha), 通过三种“颠倒”, 即:

- 1.认知(想颠倒sañña-vipallāsa),
- 2- 意识(心颠倒citta-vipallāsa) ,
- 3- 观念(见颠倒Ditthi.vipallāsa)." .

“知、识、见”的(三) 颠倒之因, 形象地解释为一种对精神和物质现象有颠倒(或错误)认识的主体。[Actually, the explanation as an agent is not in conformity with the ultimate reality, but the abstract (or impersonal) definition is in conformity with the ultimate reality. 因此, 痴是(意思是) 认知不真实存在的“Pakati、Attā、Sattā、Puggala”的这些虚假的概念, 以及对作为实相存在的五蕴或名色法的错误认知, 即它们是“常(Nicca)、乐(Sukha)、我(Attā)和净(Subha)】

请注意, 这个含义(解释)只是显示了与“Ditthi”(错误的观点)相关的痴。在这里, “**自性Pakati**”是名为“Kapila”的宗教派别的教义的一个术语。

(mūlaṭī-1-120. anuṭī-1-127.)

မေဟသည် ပရမတ္ထအားဖြင့် တကယ်ထင်ရှားမရှိသော ပကတိ အတွေ သတ္တ ပုဂ္ဂလ စသည်ကိုလည်း သိ၏။မညီမျှသော ဝိပညာသသဘောကိုလည်း သိ၏ဟူသော ဤစကားကိုလည်း ဥပစာရဓကားဟု မှတ်ပါ။ မေဟသည် ပရမတ္ထဓမ္မအာရုံ၏ သဘောမှန်ကို မသိအောင် ဖုံးထွမ်း ကာကွယ်ခြင်း လုပ်ငန်းကိစ္စကို ပြုလုပ် ပေး ခြင်းသာ ဖြစ်၏။ထင်ရှားမရှိသော ပကတိဝါဒ အတွေဝါ စသည်ကို စွဲယူမှု ခန္ဓာ (၅)ပါးတိကို နိစ္စ သာ အတွေ သူဘဟု စွဲယူတိကား တရားကိုယ်အားဖြင့် ဒီ၌ပြုဓန်းသော သမ္မယုတ်တရားစုတိသာ ဖြစ်၏။ သိသော ယင်းသမ္မယုတ်တရားစုတွင် မေဟလည်း ပါဝင်လျက်ပင် ရှိ၏။ယင်းမေဟကား ခန္ဓာ (၅)ပါးတိ၏ သဘောမှန်ကို ပရမတ္ထဓမ္မ သဘာဝမှန်ကို မသိနိုင်အောင် ဖုံးထွမ်း ကာကွယ်ထားသဖြင့် ဒီ၌ပြုဓန်းသော မှု ပယုတ်တရားစုတိက ထင်ရှားမရှိသော ပကတိ အတွေ စသည်ကို သိခြင်း၏ မညီညွှတ်သော သမ္မယုတ်တရားစု၏ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိသော ပြုလေသည်။သို့အတွက် အကျိုးဖြစ်သော ဒီ၌ပြုဓန်းသော သမ္မယုတ်တရားစု၏ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိသော ပြုလေသည်။ မေဟအပေါ်၍ တင်စားရှု အကြောင်းရင်း မေဟကိုပင် ထင်ရှားမရှိသည်ကို သိသည် မညီမညွှတ် သိသည်ဟု ဖလူပစာရအားဖြင့် ခေါ်ဝါ၏ သုံးစွဲထားသည်ဟု မှတ်ပါ။

ဤဆုံးအပ်ခဲ့ပြီးသော အနက်သဘောတရားကိုလည်း ဒီ၌နှင့် ယူဉ်သော မေဟ၏ အစွမ်းဖြင့်သာ မှတ်သား ပါ။ ဒီ၌နှင့် မယုဉ်သော မေဟဖြစ်ပုံအပိုင်းကိုကား နာမ်ကမ္မဏ္ဍာန်ပိုင်းတွင် ရေးသား တင်ပြထားခဲ့သော သံယောဇ် (၁)ပါး ဖြစ်ပုံအပိုင်းကို နည်းမြို့၏ သိရှိပါလေ။ဤ **ပကတိ**ဟူသည် **ကုပါ**လရသော် **ပဟန်ဝါဒ**ပင်တည်း။

ရသ ---မေဟသည် နိစ္စ သုခ အတွေ သူဘဟု ခန္ဓာ (၅)ပါး = ရပ်နာမ်တရားတို့အပေါ်၍ အသိမှုးမှ သဘောတရား ဖြစ်သဖြင့် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္ထ အသုဘ သဘောမှန်ဖြစ်သော ခန္ဓာ (၅)ပါး ပရမတ္ထတရားတို့ကို လည်းကောင်း၏ ယင်းခန္ဓာ (၅)ပါးတိ၏ ကြောင်းကျိုးဆက်နှံယ်မှု ပဋိစ္စသမ္မယုပ်အား သဘောတရားစုတိကို လည်းကောင်း၏ အကြောင်းတရားနှင့်တကွေသာ ယင်းခန္ဓာ (၅)ပါး = ရပ်နာမ်တရားတိ၏ အနိစ္စ ဒုက္ခ အကြောင်းတရားနှင့်တကွေသာ ယင်းခန္ဓာ (၅)ပါး = ရပ်နာမ်တရား = သခံရ တရားတိ၏ ချုပ်ဆုံးရာ အသခ်တတေတာ ပရမတ် နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကိုလည်းကောင်း ထိုးထွင်းရှု သိခြင်း၏ မစွမ်းနိုင်ပေါ်သုံးအတွက် မေဟသည် ပရမတ္ထဓမ္မ သဘာဝမှန်ကို ထိုးထွင်းသဖြင့် တာ မစွမ်းနိုင်သည်၍ ဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်း သမ္မယုတ်ရသ ရှိပေသည်။တစ်နည်း ထိုးပရမတ္ထဓမ္မသတ်သာဘဝမှန်ကို မသိမှု စိတ်ဓမ္မတ်များဖြစ် ပေါ်လေသော ပြုလုပ်ပေးသဖြင့် မေဟသည် ပရမတ္ထဓမ္မ သဘာဝမှန်ကို ကောင်းစွာ ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း၏ မစွမ်းနိုင်သော စိတ်ဖြစ်ပေးခြင်း ကိစ္စရှုသုံး

သွားလေးပါးကို ထိုးထွင်းသိခြင်းသည် ဥပဏာသည် စတုသစ္စ သမ္မယုပ်ပို့ညွှတ် မည်၏။ယင်းစတုသစ္စ သမ္မာ ဒို့ညွှတ်ဖြင့် ထွင်းဖောက်သိမြင်အပ်သော သွား (၅)ပါး တရားတော်တို့ကား ပရမတ္ထဓမ္မသဘာဝအာရုံ၏ ဟုတ်မှန်သော သဘောတရားများ = သဘောမှန်များတို့၏ ကမ္မသယကတာ သမ္မယုပ် = ကံသာလျှင် ကိယ်ပိုင်းညွှတ်ရှု၏ဟူ၏ဟူ၏တရားတို့၏သိမ္မယ်ပို့ညွှတ်ဖြင့် သိမြင်အပ်သော ကုနိုလ်ကို အကုသိုလ် ကံနှင့် ယင်းတို့၏ အကျိုးတရားဟူသော ကြောင်းကျိုးဆက်နှံယ်မှု ပဋိစ္စသမ္မယုပ် သဘောတရား များသည်လည်း အာရုံ၏ သဘော မှန်များပင် ဖြစ်၏။သို့သော ယင်းသဘောမှန်များမှာ သမ္မဒေသစွာ ကြောင့် ဒုက္ခသွားဖြစ်ပုံကို ထွင်းဖောက် သိခြင်းသာ စတုသစ္စသမ္မယ်ပို့ညွှတ်ပင် အကျိုးဝင်လျက် ရှိပေသည်။ သမ္မဒေသစွာကြောင့် ဒုက္ခသွားဖြစ်ပုံကို သိ သော စတုသစ္စသမ္မယ်ပို့ညွှတ်ပင် ကမ္မသယကတာ သမ္မယုပ်

'痴' 认可'自性(Pakati)、灵魂(Attā)、有情(Sattā)、人(Puggala)'等等，那些在究竟实相的意义上是不存在的东西，而且还错误的认知究竟实相"，这个解释的确是一个事实。 "痴" 的作用是隐藏究竟法的真实本质。 "'执着于'Pakati、Attā等'的错见，也执着于五蕴是'常(Nicca)、乐(Sukha)、我(Attā)和净(Subha)'的错误观念或颠倒，这些(因素、伴随物)以Ditthi(错见)为首，然而痴也包括在其中。由于被痴掩盖了究竟实相的真实性，以"错见(Ditthi)"为首(与之相关)的精神状态知道"自性(Pakati)、我(Attā)等"。这两种"错误和颠倒"的认知是由于以"错见(Ditthi)"为首的或与之相关的心理状态而产生的。因此，上面提到的"错误和颠倒"的认知有两个，都是以"痴"的为基础或依托的。

The above-stated meaning is to be noted by virtue of Moha associated with 'Ditthi'. The arising of 'Moha', dissociated with 'Ditthi' is to be understood depending on 'how the ten fetters arise', described in the chapter on 'the meditation on the mental states'. 在此， **pakati** 是 **Kapilila** 学派的主要观点。

作用 '痴'，错误地将五蕴或名色(色身)性质理解为'常(Nicca) 乐, 我, 净, 无法看穿。

- (1) 具足无常、苦、无我、不净的五蕴,
- (2) 五蕴中的因果相通
- (3) 五蕴的无常、苦、无我(无常、苦、无我)性及其因,
- (4) 涅槃, 无为法, 即五蕴及其因的止息。

因此，“痴”是不能看穿究竟法的本质。或者，“痴”的功能是使心无法很好地洞察究竟法的真实本质。

具有穿透力的四圣谛之智被称为“四谛正见(catusacca samma ditthi)”。以这种透彻的智所洞悉的四圣谛，就是究竟法的真实本性。对象的真实本性也是“因果”之间的关系，即道德和不道德行为及其被这种知识、认识所渗透的结果之间的关系。“业确实是众生的真实财产”。但这些真实的关系包含在四圣谛的知识中，即知道“苦谛如何因苦因圣谛(tanha)而生起”。这种四圣谛(四谛正见catusacca samma Ditthi)的智也称为因果智(因果正见?)。 痴的功能是隐藏，使人不了解那些实相的真实本质。

ဉာဏ်ဟူ၍ ခေါ်ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ယင်းအမှန်တရား များကို မသိအောင် ကာကွယ် ဖုံးလှမ်းထားခြင်းသည်လည်း
မောက်၏ လုပ်ငန်းကိစ္စပေတည်း။

ပစ္စပွဲဘုရာ့ ---ဤသိသွင်းမောက် အာရုံ၏ သဘောမှန်ကို မသိအောင် ဖုံးလှမ်း ကာကွယ်မှုကြောင့်
ဒုစရိက် သုစရိက်တို၏ သဘောသဘဝမှန်ကို ကောင်းကောင်းပြီး သဘောပေါက် နားလည်လျက် ရှိသော
ပညာရှိကြီးများထော်ပင် မောဂဝ်လာသည့်အခါ ဒုစရိက်တို၏ အပြစ်ကို မဖြင့်တည်နိုင်တော့ဘဲ ဒုစရိက်တို့ကို
လွန်ကျူးမိတတ်ကြလေသည်။ထို့အတွက် မောဂသည် မသင့်လျော်သောအကျင့် မမှန်ကန်သောအကျင့်ကို
ရှေးဗျာ ဖြစ်စေတတ်၏ဟု ဆိုသည်။ ဖလပစ္စပွဲဘုရာ့တည်း။

(က) တစ်ဖန် စတုသစ္စသမ္မာဒိဋ္ဌဗုံသော အသိမှန် အမြင်မှန် ဉာဏ်မှန် ရရှိရေးအတွက် ကျင့်သော ကျင့်စဉ်
သည် သမ္မာပို့ပတ်ကျင့်စဉ်တည်း။မောဂသည် သမ္မာဒိဋ္ဌဗုံတို၏ ဆန်ကျင်ဘက် ဖြစ်သဖြင့် မ္မာပို့ပတ်
ကျင့်စဉ်၏လည်း ဆန်ကျင်ဘက်ပင် ဖြစ်သည်။

(ခ) တစ်ဖန် သမ္မာဒိဋ္ဌဗုံတို၏ ဆန်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော မောဂသည် အမှန်ကို မသိဘဲ အမှားကိုသာ သိ
သကဲ့သို့ မ္မာပို့ပတ်ကျင့်စဉ်၏ ဆန်ကျင်ဘက် မောဂသည်လည်း ဖြင့်မြတ်မှန်ကန်သည် သမ္မာပို့ပတ်
ကျင့်စဉ်ကို မကျင့်စေဘဲ မှားယွင်းဖောက်ပြန် မမှန်ကန်သည့် မိတ္တာပို့ပတ်ကျင့်စဉ်လမ်းကိုသာ ကျင့်စေ တတ်
ပေသည်။ထိုသို့ အမှားမှား အယွင်းယွင်းများကို ကျင့်သဖြင့်လည်း စတုသစ္စသမ္မာဒိဋ္ဌဗုံကိုသို့သော ကောင်းမွန်
မှန်ကန်သော သမ္မာဒိဋ္ဌဗုံ အသိညွတ်များ ပေါ်ပေါက်လာနိုင်မည်ကား မဟုတ်ပေါ်ရပ်တရားကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ
သိခြင်းငဲ့ နားလုပ်တရားကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိခြင်းငဲ့ အကျိုး
တရားကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိခြင်းငဲ့ ရပ် + နာမ် + ကြောင်း + ကျိုး = သာ့ရတရားတို့၏ အနိစ္စအချက် ဒုက္ခ
အချက် အနတ္ထအချက်တို့ကို အချက်ပိုင်ပိုင် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိခြင်းငဲ့သမ္မာဒိဋ္ဌဗုံတို့ကိုသို့
အကျိုးဝင်သော သမ္မာဒိဋ္ဌဗုံတို့မှ မဂ္ဂင် (ဂ)ပါး အကျင့်မြတ်တရားတည်းဟု သော ကောင်းမွန်မှန်ကန်
သည် သမ္မာပို့ပတ်ကျင့်စဉ်ကြောင်းသာ ရရှိနိုင်သော အသိထူးညှကတူထူးများ ဖြစ်ကြ၏။သို့အတွက် မောဂ^၁
သည် သမ္မာပို့ပတ်ကျင့်စဉ်ကို ကျော်ပေးလျက် မိတ္တာပို့ပတ်ကျင့်စဉ်ကိုသာ ကျင့်စေတတ်သော သဘောရှိ
ရကား မှန်ကန်သော သမ္မာဒိဋ္ဌဗုံအသိညွတ်ဟုသော ပညာမျက်စိကို ကာက်း အောင် ပြုတတ်သော
သဘောတရားဟုလည်း ယောဂါဝစရပုဂ္ဂလိုက်တို၏ ဉာဏ်တွင် ရှေးဗျာ ထင်လာပေ သည်။ဥပ္ဇာနာကာရ ပစ္စပွဲ
ဂျာန်တည်း။(မဟာနိ-၂၁၄၉-ကြည်း)

ပဒ္ပါဘုရာ့ ---အယောနိသော ဘိက္ခဝေ မနှသိကရောတော့ အန်ပုန္တာ စော အသပါ ဥပ္ဇာနာ
ပန္တ စ အသပါ ပဝါန္တာ။ (မ-၁-၉၃)

表现

(A) 再者，证得名为“四谛正见Catu sacca sammā Ditthi”的正智的方法是正确的修持。
痴是正智的对立面，也是正确修行的对立面。

(B) 再者，正如与正智相反的**痴**只知道错误，不知道正确或真理，就像这样，与正确修行相反的“**痴**”也让（人）只修习错误的修行方法，不让（人）修行正法。通过修习错误的修行，不会生起正确的智或见地，例如“四谛正见（Catu sacca sammā Ditthi）”。正确的智，包含在‘四谛正见Catu sacca sammā Ditthi’中。也就是“正知色法（物质现象），正知名法（精神现象），正知因，正知果，确知（真实）一切缘法的无常、苦、无我”
(色法、名法、因果，是特殊的（超常的）知识，只有通过（凭借）正确的修行，也就是八正道，才能达到。因此，“**痴**”具有只修错行、背离正行的性质，所以它（**痴**）是一种蒙蔽智慧之眼的状态——也就是正确的认知。因此，对于禅修者的智来说，“**痴**”也是如此。这（被称为）'upatṭhānākāra paccupaṭṭhānyataññya'.

(mahātī-2-149-kvañña'ya .)

近因

ayoniso bhikkhave manasikaroto anuppannā ceva āsavā uppajjanti, uppannā ca
āsavā pavaḍḍanti.

(Ma- 1- 4)

ရဟန်းတို့ ...အယောနိသောမန်သိကာရ ရှိသူ၏ သွောန၌ မဖြစ်ပေါ်သေးသော အသပေါ်တရားတို့ သည်လည်း 有错误（不适当）思量的人，（将）生起尚未生起的烦恼或不善法，而已生起的烦恼或不善法= (အကုသိုလ်တရားတို့သည်လည်း) ဖြစ်ပေါ်လာကြ၏၏ ဖြစ်ပေါ်ပြီးသော အသပေါ်တရားတို့ သည်လည်း 善法将生起（增加）。(Ma- 1- 4)

= (အကုသိုလ်တရားတို့သည်။) တိုးပွားလက္ခန်း၏(မ-၁-၉။)

ဤသိုစသော ဒေသနတော်များနှင့် အညီ နှလုံးသွင်း မှာ နေသည့် အယောနိသောမန်သိကာရ ရှိသူ၏ သွေးနှုန်း
အကုသိုလ်တရားတို့သည် တိုးပွားမြဲ ဓမ္မတာ ဖြစ်ရကာ၊ အယောနိသောမန်သိကာရသည် မေဟဖြစ်ဖို့၏ အနီး
စပ်ဆုံး အကြောင်းတရား ဖြစ်ရပေသည်။

အဝိဇ္ဇာ ---ဤမေဟကိုပင် အချို့အရာ၏ အဝိဇ္ဇာဟု အမည်တစ်မျိုးဖြင့် ဟောတော်မှသည်။၍၅၂။ မေဟ
အဝိဇ္ဇာသည် သူတော်ကောင်းတို့ သိသင့်သိထိုက်သော သွား (၄)ပါး စသည် အရာဏှနာကို မိမိ ရွှေကိုယ်တိုင်
ကလည်း မသိတတ်၊ မိမိနှင့် ယူချေဖက် စိတ်စေတသိက်များကိုလည်းကောင်း၏ မိမိအဝိဇ္ဇာ ကိန်းဝပ်ရာ သွားဝါကို
လည်းကောင်း မသိစေတတ်ပေါ်မျက်စိုး တိမ်သာလာ ဖုံးလွှမ်းနေသူသည် တိမ်သာလာအတွက်ကြောင့် မြင်သေး
မြင်ထိုက်သော အရာဏှနာကို မမြင်ရသကဲ့သို့ ထိုအတူ အဝိဇ္ဇာ ဖုံးလွှမ်းချက်ကြောင့် အဝိဇ္ဇာ အပံ့လွှာများ
သတ္တုဝါတို့သည် သိသင့် သိထိုက်သော သွား (၄)ပါး စသော အရာဏှနာကို မသိနိုင်ကြချေ။ အသံမှန် ဉာဏ်မှန်
ကင်းနေသူတို့အဖွဲ့ အမှားနှင့် အမှားကို မဝေဖန် မပိုင်းခြားနိုင်သည့်အတွက် ဒုစရိတ်ပေါ်ကြီးကား ဟင်းလင်း
ပွုင့်လျက်ပင် ရှိ၏။ အကုသိုလ်တော်များလည်း ဟင်းလင်းပွုင့်လျက်ပင် ရှိ၏။ အမှားကိုလည်း အမှားထင်လျက်
ပြုလုပ်တော့မည် ဖြစ်၏။ အမှားကိုလည်း အမှားထင်ကာ ကျော်စိုင်းလျက် မျက်နှာလွှာနေတော့မည် ဖြစ်၏။ ထို
ကြောင့် ၅၃။ မေဟကို ခပ်သံမ်းကုန်သော အကုသိုလ်တရားအားလုံးတို့၏ အခြေခံ အကြောင်းရင်း မူလတရား
ဟု ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။

မေဟ (၃) မျိုး

ထိုမေဟသည် အနုသယမေဟင့် ပရိယုဇ္ဇာနေမေဟင့် ပိတိကြုံမမေဟဟု သုံးမျိုး ရှိပေသည်။၍၅၃။ ကိုလေသာ
(၁၀)ပါးလုံးခုံး အနုသယကိုလေသာင့် ပရိယုဇ္ဇာနေကိုလေသာင့် ပိတိကြုံမကိုလေသာဟု သုံးမျိုး ပြားသဖြင့်
ကိုလေသာ (၁၀)ပါးတို့၏ အစိတ်အပိုင်း တစ်ခုဖြစ်သော မေဟ၏လည်း သုံးမျိုးပင် ၅၄။ ပြားပေသည်။

အနုသယဟူသော ပါဋ္ဌာသည် ၆၇၂၀။ ကိန်းအောင်းနေခြင်းဟု အဓိပ္ပာယ်ရှိ၏။ ပရိယုဇ္ဇာဟူသော ပါဏ်
စကားကား ထုတ္တိခြင်းဟု အဓိပ္ပာယ်ရှိ၏။ ထိုကြောင့် သွားဝါတို့၏ သွေးနှုန်းတွင် အစဉ်တစိုက် လိုက်ပါနေသော
မေဟသည် အနုသယမေဟ မည်၏။ တစ်ရုံးတစ်ခါ စိတ်နှင့် တွေ့ဖက်ချို့ ဖြစ်ပေါ်လာသော မေဟသည် ပရိ- ယူ
နေမေဟ မည်၏။ အစုစုကိုတိုက် လွန်ကျိုးသော အဆင့်သို့တိုင်အောင် ရောက်ရှိသွားသော မေဟသည် ပိတိကြုံမမေဟ မည်၏။

အနုသယမေဟ ---အဆိပ်ပင်၍ အဆိပ်သီးများကို သီးစေနိုင်သော စတ်သတ္တိ ပါရှိသကဲ့သို့ ထိုအတူ
သွားဝါတို့၏ သွေးနှုန်းဖြစ်သို့ သိသင့် သိထိုက်သော သွား (၄)ပါး စတ်ရားများကို မသိအောင် ဖုံးကွယ်တတ်သော စတ်
သတ္တုတစ်မျိုး ပါရှိလေသည်။ ထိုမေဟသတ္တုကို အနုသယမေဟဟု ခေါ်၏။ ၅၅။ အနုသယမေဟ၏ ဖုံးကွယ်
ထုံးမှုကြောင့် ပိပသုနာသဗ္ဗား ဉာဏ်ပညာမျက်စိုး မရှိသော သော ပုထန်တို့သည် သံခါရတရားတို့၏
အနီးအချက် ဒုက္ခအချက် အနတ္တအချက်တိုကိုလည်း နစ်နစ်နောနော နစ်နစ်ကာကာ မသိကြာ သွား (၄)ပါး ကို

追随这些教法，不善法（会）在有错误（不适当）思虑的人身上自然生起，因此错误（不适当）思量是痴的近因。

无明 (avijjā)

This very **Moha** is said (described / taught) as **Avijjā** (ignorance). 这个痴或本身既不知道也不让（使）与它相关的心和心所，以及存在无明的人知道，那些圣者们都知道的四圣谛等。就像一个人的眼睛被白内障遮住，就看不到那些应该看到的东西，同样，那些被无明遮住（掩盖）的众生，因为这个原因，也不能知道应该知道的四圣谛等等。那些缺乏正智的人无法区分正确与错误，因此肯定会犯下邪恶或不道德的行为。把错的看成对的把对的看作是错的。因此，这个 "Moha "被认为是所有邪恶或不道德状态的根本原因。

三种 Moha

痴分三个阶段——潜伏 (Antusaya)、困扰 (pariyutthāna) 和违犯 (vitikkama)。由于十种烦恼有这三个阶段（等级），作为其中（烦恼）之一的痴也有同样的三个阶段（等级）。

'潜伏 (anusaya , 随眠) 在巴利语中的意思是潜在的倾向。' 困扰性 (pariyutthāna)是指发作的意思'。因此，始终存在众生[心]中的痴被称为 "潜伏 痴"。有时与 心 (citta) 一起产生 (迸发) 的'痴'被称为'困扰性 痴'。' 达到违犯阶段的'痴'被称为'违犯 (vitikkama) 痴'。

anusayamoha

正如毒果的力量[向来]存在于毒树中一样，同样的，众生中也存在（休眠的，潜伏地）隐藏四圣谛等的力量 等等，（所以）它们不为人知。这种"效力"被称为"Anusaya Moha"（处于休眠状态的痴）。被这个'潜伏 痴'所遮蔽，他的'观智之眼'是盲的，无法彻底（透

လည်း ထိထိမိမိ ပိပိရှိရှိ မသိကြ၍သာ၏ရာတရားတို့၏ ကြောင်း-ကျိုးဆက်နွယ်မှု ပဋိစ္စသမျှခိုင်သဘောတရား
ကို လည်း တပ်အပ်ထင်ထင် လင်းလင်းကြီး မသိမဖြင့်ကြချေ။

ဤအနသယမောဟဓတ်ကို ပုထုဇ္ဇန်တို့ ဉာဏ်ဖြင့် မသိနိုင်၍ယခုကာလဝယ် ပိပသာသမ္မာဒီပို့ဉာဏ်ကို မရရှိ
သေးသေး သူတို့သည် စာပေကျမ်းကန် သင်ဖူး၍ ခါရာတရားတို့၏ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္ထ အခြင်းအရာ စသည်ကို
သိသည်ဟု ဆိုသော်လည်း သင့်တော်ရုံ ခန့်များနိုင်သော များဆသိသည် = အနုဟန် အသိပျိုးသာ ဖြစ်၏၊
ပိပသာသမ္မာဒီပို့ဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်းသိကဲ့သို့ ထိုးထိုးထွင်းထွင်း ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ရမတ်သို့ ဆိုက်အောင်
သိသော အသိပျိုးကား မဟုတ်ချေ။သောတာပန် သကဒါဂါမ် အနာဂတ်ဖြစ်သည့်တိုင်အောင် ထိုအနသယ
မောဟဓတ်မှု အဆင့်ဆင့် ပါးလှပ်ရုံသာ ရှိသေး၏။ကုန်ကား မကုန်သေး။ရဟန္တအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိပါမှ
သာလျှင် ယင်းအနသယ မောဟဓတ်သည် အကုန်အစင် တံလေတော့သည်။ထို့ကြောင့် ရဟန္တ မဖြစ်သေး
သမျှ ကုသိတ်ပြုနေတုန်း ဆဲဆဲ ခဏမှာပင်သော်လည်း အနသယမောဟဓတ်မှု ဖြုမ်သက် ကိုန်းဝပ် အင်ပ်
ဓတ်အနေဖြင့် ထင်ရှားရှိနေသည်သာဟု မှတ်ပါ။အကြောင်း ညီညွှတ်သောအခါ ဖြစ်နိုင်သော အခွင့် အ
လမ်းများသည် ပွင့်လန်းလျက်ပင် ရှိနေပေသည်။

ပရီယုံဗုံးမောဟ ---မောဟတရားသည် စိတ်နှင့် တွဲဖက်၍ ထွေသောင်းကျိုးလာသောအခါ
အကုသိုလ်စိတ် မကောင်းစိတ် ဖြစ်နေပြီဟု ဆိုရပေသည်။ဤပရီယုံဗုံးမောဟ၏ ဖုံးကွွယ်မှုကြောင့် ခုစရိတ်
အကုသိုလ်၏ နောင်ရေးနောင်တာ ခဲ့စားရမည့် မကောင်းကျိုးကိုလည်း မသိကြရာယခု လေလေဆယ်
ယုတ်မားလည်မှု ဆိုးသွမ်းမှု အပြစ်ကိုလည်း မသိကြ မသိနိုင် ဖြစ်တတ်၏။

ပို့တိက္ခမောဟ ---ယင်းပရီယုံဗုံး ကိုလေသာမောဟ၏ တွန်းအားကြောင့် ယင်းမောဟ ဖြစ်
ပေါ်လာ သောအခါ ပင်ကိုမှုလက ပညာရှိသူတော်စင်ကြီးတို့ပင် ဖြစ်လင့်ကဗား အပြစ်ကို မဖြင့်နိုင်ဘဲ ဒုစရိတ်
အမှုကို ဖြုမ်လေတော့သည်။ဤမောဟသည် အကုသိုလ်စခန်း၌ အလွန်ဆိုးသွမ်း မိုက်မဲသော တရားတစ်ဦး
ပင်တည်း။ဤလေကု၍ မိုက်မဲမှုဟူသမျှသည် ဤမောဟ၏သာလျှင် အခြောက်လျက် ရှိပေသည်။

彻地) 了知有缘法的无常、痛苦和无前的本性，也不知道四圣谛， 对因与果的连接缺乏了解。 ???

世人无法通过他们很少（有限）的知识来了解'Anusaya Moha'的性质。

或'Anusaya Moha'的效力（性质）无法通过世俗的很少（有限）知识来了解。现在，虽然说那些没有[正确]观智的人通过学习经典可以知道有缘事物[状态]的无常、苦和无我的本性，但他们是通过推论来肤浅地知道它们的。他们的知识只是一种推理，而不是一种深入到终极现实的洞察力。那个‘潜伏 痴’逐渐变得越来越少，直到入流者、一来者和不还者的阶段，都还没有完全止息。只有当一个人证得阿罗汉果位时，那个“潜伏 痴”才会完全耗尽。因此，只要一个人还没有达到阿罗汉的境界，那么即使在做善事的时候，‘潜伏 痴’也会潜伏在他身上。有合适的条件，一定会生起这个‘痴’。

困扰性痴 (pariyutthānamoha)

当“痴”与“心”一起生起时，那么邪恶或不善的心已经生起。由于被这个“困扰性 痴”所掩盖，人们无法知道恶行的恶果。这个恶果肯定会在今生或来世被经历。但是现在，还不知道这些罪孽。

违犯性痴 (vitikkamamoha)

当‘痴’被‘困扰性 痴’强迫而[猛烈地]产生时，即使是聪明和有德行的高贵的人也会碰巧犯下恶行，不知道（无法知道）他们的[邪恶]过错或影响。这个“痴”是不善（恶）事物中的大（最大）恶。世间一切愚行，皆源于此“痴”。